

Täysistunto

Keskiviikko 28.4.2021 klo 14.01—16.30

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 254/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 3/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 3/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa, edustaja Heinonen.

Keskustelu

16.01 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tämä esitys Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisestahan on aika teknisluontoinen. Tässä tehdään tiettyjä täsmennyksiä lakiin ja lisätään lainsäädäntöön muutamia tehtäviä Kansaneläkelaitokselle.

Kansaneläkelaitoksesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi esimerkiksi säännökset päätösten tiedoksiannosta tavallisena sähköisenä tiedoksiantona, jos asiakas on antanut tähän nimenomaisen suostumuksen. Nykyisin Kansaneläkelaitoksen päätökset lähetetään postitse kirjeellä tavallisena tiedoksiantona, mikä esimerkiksi vuonna 2019 tarkoitti yli 15 000:ta kirjettä, ja valiokunta katsoi, että mahdollisuus saada päätös tiedoksi sähköisenä tiedoksiantona on perusteltua asiakaspalvelun parantamiseksi.

Kun tässä on auki tämä Kansaneläkelaitosta koskeva lainsäädäntö, niin en malta olla nostamatta esille Lännen Median tietoa siitä, että pääministeri Sanna Marinin hallituksen asettamissa työryhmissä suunnitellaan poistaa Kela-korvattavuus yksityisen puolen lääkäreiden määräämiltä reseptilääkkeiltä. Se ei enää olisikaan ihan puhtaasti teknisluontoinen, niin kuin tämä nyt käsittelyssä oleva esitys, vaan se olisi, voisi sanoa, perustavaa laatua oleva muutos. Päätös koskisi näin myös erinomaisesti toimivaa työterveyshoitoa ja tarkoittaisi käytännössä sitä, että reseptilääkkeet pitäisi erikseen hakea julkisen puolen lääkäriltä. Työterveyshuollossa lääkäreiden tekemät arviot eivät siis enää riittäisi, vaan terveyskeskuslääkärin pitäisi tehdä samat toimet ja arviot uudelleen.

Lännen Median paljastama muutos yksityislääkärien reseptien Kela-korvattavuuden poistosta on nyt jo virkamiesten valmistelussa, ja näyttää siltä, että ainakin julkisuudessa myös hallituspuolueiden edustajat esittivät yllättynyttä. Paljastiko siis Lännen Media jotain sellaista, mitä piti valmistella salassa ja tuoda julki vasta sote-paketin läpi mentyä, vai oliko kyse oikeasti siitä, että erityisesti keskusta olisi pidetty tästä valmistelusta tietämättömänä ja sivussa? Valmistelu nimittäin on työn alla nimenomaan terveysministeri Krista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2021 vp

Kiurun johtamassa sosiaali- ja terveysministeriön työryhmässä, ja STM:ssä työtä tekeekin peräti neljä eri työryhmää, joiden toimeksianto tulee kuitenkin Marinin hallitusohjelmasta, ja tavoitteena on selvittää sosiaali- ja terveydenhuollon monikanavarahoituksesta luopumista.

Julkisuudessa on kerrottu, että Marinin hallituksen työryhmävalmistelussa olisi myös ”muun muassa esitykset yksityisen hoidon ja tutkimuksen Kela-rahoituksen lopettamisesta, Kelan kuntoutustoiminnan siirtämisestä suunnitelluille hyvinvointialueille, lääkekorvauksen poistamisesta yksityislääkäreiden määräämistä lääkkeistä sekä matkakorvausten poistamisesta yksityiseen hoitoon tai tutkimukseen matkustamisesta”. Entinen sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko kirjoittikin tämän Lännen Median uutisen jälkeen: ”Yksityisen hoidon ja tutkimuksen Kela-korvausten poistaminen vaikuttaisi erityisesti niihin potilaisiin, jotka tarvitsevat lastenlääkärien, silmälääkärien, hammaslääkärien ja gynekologien palveluja. Siis juuri niitä palveluita, joita ei julkiselta sektorilta saa riittävästi tai ei saa ollenkaan.” Risikko kysyi myös Facebook-päivityksessään 17. huhtikuuta: ”Kuvitteleeko hallitus, että tulevassa sotessa nämä palvelut hoituvat julkisena palveluna, vaikka ne eivät tähän asti ole hoituneet? Sitä paitsi soten resurssit tulevat edelleen vähenemään. Kuvitteleeko hallitus, että nämä erikoisasiantuntijat siirtyvät julkiselle sektorille?”

Myös Ilta-Sanomat uutisoi tämän jälkeen 18.4. tästä asiasta, ja muun muassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajanakin toimiva keskustan Markus Lohi totesi, ettei hän ole tietoinen STM:n ehdotuksesta. Lehden haastattelema Lohi luetteli meidän jo esille nostamiemme ongelmia todeten muun muassa, että ”muun muassa julkinen terveydenhuolto voisi ruuhkautua, eikä ehdotus olisi tasa-arvoinen”. Meiltä kokoomuksesta asiaa kommentoi sosiaali- ja terveysvaliokunnan vastaavamme, kansanedustaja Mia Laiho. Laiho piti työryhmän valmistelua pöyrityttävänä ja totesi, että ”lääkkeiden Kela-korvattavuuden sitominen siihen, onko palveluntarjoaja julkinen vai yksityinen, olisi hyvin epätasa-arvoista”. Laiho myös arvosteli aivan aiheellisesti sitä, että tällaista valmistelua on tehty julkisuudelta piilossa.

Näyttääkin siltä, että Marinin hallitus on virkamiestyönä valmistelemassa mallia, missä sosiaali- ja terveystoimen monikanavarahoituksesta luovutaan. Nykyisinhän sotea rahoitetaan siis valtion ja kuntien lisäksi myös työnantajien ja palkansaajien mutta myös yrittäjien, kotitalouksien, edunsaajien ja myös Kelan sairausvakuutuksen kautta. Muutos siis käytännössä romuttaisi isolta osin perusterveydenhoidon ehkä juurikin toimivimman osan eli työterveyshuollon ja toisaalta vain lisäisi asiakkaita ja tätä kautta jonoja julkisen puolen terveyskeskuksiin.

Lännen Median lehdet uutisoivat tästä asiasta, että sote-rahoitukseen valmistellaan isoja uudistuksia. Tällainen uudistus romuttaisi osaltaan hyvinvointiyhteiskuntaamme. Sote-uudistuksen rahoituksesta tuleekin saada mielestäni nyt perusteellinen ja julkisestikin arvioitavissa oleva selvitys ennen kuin uudistusta on mahdollista eduskunnassa eteenpäin viedä.

Pääministeri Sanna Marinin vasemmistohallituksen yksityisen sektorin allergia näyttää siis saavan koko ajan entistä huolestuttavampia piirteitä. Minun mielestäni soten käsittely eduskunnassa pitäisi keskeyttää ja nämä muutokset, joita nyt tässä Kelankin osalta esitellin, ovat niin perustavaa laatua olevia, että kyllä nämä olisi syytä saada julkiseen tietoon. Kyse ei enää ole pelkästään teknisluontoisista muutoksista, niin kuin tässä tänään käsillä olevassa esityksessä, vaan paljon isommista muutoksista Kansaneläkelaitosta koskevaan lakiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

16.08 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta. Tässä on kyseessä teknisluontoisia muutoksia, muun muassa sosiaaliturvan yleisrahastoa koskevaa säännöstä muutetaan Kansaneläkelaitoksen vuoden 2021 alusta voimaan tulleen opiskeluterveydenhuollon järjestämistä koskevan tehtävän vuoksi niin, että se kattaa korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollosta annetun lain 22 §:n mukaisten korvausten maksamisen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Lisäksi tämä laki mahdollistaa sen, että Kansaneläkelaitoksen päätökset voidaan lähettää sähköisessä muodossa tiedoksi antona, jos asiakas on antanut tähän nimenomaisen suostumuksensa. Nykyisin Kansaneläkelaitoksen päätökset lähetetään postitse kirjeellä tavallisina tiedoksi antoina, ja vuonna 2019 kirjeitä lähetettiin yli 15 miljoonaa. On hyvä asia, että tämä sähköinen puoli mahdollistetaan ja laitetaan kuntoon, mutta samalla on erittäin tärkeää, kuten valiokunta myös korosti, että päätöksen ja päätösten selkokieliys ja ymmärrettävyys säilyy. Se on erittäin tärkeää. Eli ei ole tarkoitettu, että ihmisten ei ole mahdollista saada päätöksiä myös paperiversiona. Pidetään huolta siitä, että paperit säilyvät myös jatkossa ja kirjeposti kulkee ja tärkeät asiat tulevat tiedoksi.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esille tämän Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuollon muutoksen. Vuoden alustahan ammattikorkeakouluopiskelijat siirtyivät YTHS-palvelujen piiriin. Jokainen opiskelija sai omatoimisesti maksaakseen tietyn summan, se oli noin 35,80 euroa, joka sitten mahdollisti sen, että pääsee näiden terveydenhuoltopalvelujen piiriin. On ollut kuitenkin hyvin huolestuttavaa, että helmikuussa todettiin olevan noin 40 000 laskua ulosotossa eli täysin maksamatta. Kela on muistuttanut, että maksamatta jätetty lasku voi mennä todellakin ulosottoon ja se on mahdollista peria joko opiskelijan Kelan opintorahasta tai Kelan etuudesta, ja tämä on huolestuttavaa. Asiahan oli niin, että tästä laskusta ei mennyt opiskelijalle tietoa muutoin kuin siten, että hänen on se maksettava, eivätkä siitä ole sitten opiskelijat ehkä välttämättä olleet tietoisia tai he ovat ohittaneet muutoin tämän maksun maksamisen, ja on ymmärrettävää, että koronan aikaan erityisesti, kun ollaan oltu etäopiskelijoita myös korkeakouluissa, niin tämä on voinut jäädä. 16.3. tänä vuonna todettiin, että 18 000 oli vielä maksamatta.

Tämän uudistuksen takana on ollut se, että yhdenvertaiset palvelut turvataan kaikille korkeakouluopiskelijoille, ja nyt olisi tärkeää, että palvelut saadaan myös toimiviksi ja ihmiset tietävät, että ovat maksaneet omat laskunsa ja sitten myös katsoa sitä, että on aika kohtuutonta, että nämä opiskelijoiden laskut menisivät ulosottoon. On ollut myös näin, että siellä on ollut ruuhkaa puhelinpalveluissa ja palveluihin pääsyssä, niin on tärkeää, että kun ne pullonkaulat saadaan sitten purettua, he saavat sieltä YTHS:n palvelujen piiristä sitten avun.

Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Heinonen nosti esille Kela-korvausten leikkaamiset, ja tämä oli kyllä aika kylmä uutinen myös meille perussuomalaisille. Toki tiedämme, että Kela-korvauksien leikkauksista on ollut puhetta hyvin, hyvin pitkään eli asia ei ole mitenkään uusi. On kuitenkin huolestuttavaa, mikäli Kela-korvauksia leikataan juurikin sieltä erikoissairaanhoidon alueelta, kuten esimerkiksi urologia, gynekologia, silmätaudit. Ne kostaavat sitten myöhemmissä vaiheissa, jos ihmiset eivät pääse erikoislääkärille. Vält-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 48/2021 vp

tämättä yleislääkäri, niin hyvä kuin hän Suomessa onkin, ei ole se oikea paikka, mihin esimerkiksi nyt sitten tiettyjen vaivojen kanssa mennään.

Koronan aikaan hyvin monet ihmiset ovat joutuneet odottamaan hoitoonpääsyä. On todettu, että muutaman vuoden kuluttua, muutaman vuoden sisällä, todellisesti nähdään ne vaikutukset, mitä koronalla on ollut muun muassa pitkäaikaissairauksiin ja vaikkapa syöpätapauksiin ja siihen kuolleisuuteen, mitä ihmiset mahdollisesti sitten kohtaavat sen takia, että on joku hoito jäänyt saamatta. Toivottavasti ihmiset pääsevät pian niihin hoitoihin, joita tämä koronakriisi on hidastanut, ja pääsemme hoitovelkaa kuittaamaan. Se on erittäin tärkeää. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 254/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.